

บทที่ 5

วิธียุติสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

วิธียุติสำหรับเจ้าสำนักโรงแรมถือเป็นการฝากทรัพย์ในลักษณะพิเศษอีกลักษณะหนึ่ง นอกจากวิธีการยุติสำหรับการฝากเงิน โดยบัญญัติเป็นหมวด 3 ของลักษณะฝากทรัพย์ ตั้งแต่มาตรา 674 ถึงมาตรา 679 โดยให้ผู้ฝากหมายถึงบรรดาคณบดีทางหรือแขกอาศัย ส่วนผู้รับฝากหมายถึงเจ้าสำนักโรงแรม

ในการพิจารณาจะแบ่งพิจารณาเป็น 2 เรื่อง คือ ความรับผิดชอบของเจ้าสำนัก และสิทธิของเจ้าสำนัก

5.1 ความรับผิดชอบของเจ้าสำนัก

5.1.1 บุคคลที่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา 674 เจ้าสำนักโรงแรมหรือโฮเต็ล หรือสถานที่อื่นทำนอง เช่นว่านั้น จะต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัย หากได้พามา

จากมาตรา 674 กำหนดให้รับผิดชอบต่อคนเดินทางหรือแขกอาศัย ในความสูญหายหรือบุบสลายที่เกิดแก่ทรัพย์สินที่พาเข้ามาในโรงแรมโฮเต็ลหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น

ในการพิจารณาความรับผิดชอบ จำต้องทราบความหมายของคำต่าง ๆ ได้แก่ **โรงแรม คนเดินทาง หรือ แขกอาศัย และเจ้าสำนักก่อน** แต่เนื่องจากในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีคำจำกัดความของคำดังกล่าว จึงต้องทำความเข้าใจโดยอาศัยจากกฎหมายอื่นได้แก่พระราชบัญญัติโรงแรม พุทธศักราช 2478 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2547 จากพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา 4 บัญญัติค่านิยามความหมายต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวประกอบการตีความเรื่องวิธีการยุติสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม ดังนี้

โรงแรม ในพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 มาตรา 4 "โรงแรม" หมายความว่า สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจเพื่อให้บริการที่พักรับ

คราวสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลอื่นใด โดยมีค่าตอบแทน ดังนั้น คำว่า "โรงแรมหรือโฮเต็ล หรือสถานที่อื่นที่านองเช่นว่านั้น" ในมาตรา 674 จึงควรจะหมายความถึงบรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับค่าตอบแทนสำหรับคนเดินทาง หรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่ หรือที่พักชั่วคราวทุกชนิด ไม่ว่าจะเรียกชื่อสถานที่นั้น ๆ ว่าอย่างไร

อนึ่ง โรงแรม ตาม พ.ร.บ.โรงแรม พ.ศ. 2547 ไม่รวมถึง

(1) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราว ซึ่งดำเนินการโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเพื่อการกุศล หรือการศึกษา ทั้งนี้โดยมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน

(2) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการที่พักอาศัย โดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนขึ้นไปเท่านั้น

(3) สถานที่พักอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

แม้โรงแรมตามความหมายของ พ.ร.บ.โรงแรมฯ จะไม่รวมถึงกิจการตาม (1)-(3) ข้างต้นก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ผู้เขียนเห็นว่าความหมายของคำว่าโรงแรมในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่น่าจะมีความหมายทำนองเดียวกับโรงแรมในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 เนื่องจากกฎหมายทั้งสองฉบับมีเจตนารมณ์แตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติโรงแรมฯ เป็นกฎหมายที่มุ่งควบคุมการประกอบธุรกิจโรงแรม เช่นการออกใบอนุญาตประกอบการโรงแรม คุณสมบัติผู้จัดการโรงแรม การต่ออายุใบอนุญาตประกอบการ เป็นต้น แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีเจตนารมณ์คุ้มครองทรัพย์สินของบุคคลใด ๆ ก็ตามที่เข้าพักแรม ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าไม่ว่าจะเป็นการพักแรมตามสถานที่ที่จัดว่าเป็นโรงแรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 หรือแม้ว่าจะพักในสถานที่ที่ไม่รวมอยู่ในความหมายของโรงแรม ตามมาตรา 4 (1)-(3) ก็ น่าจะอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องวิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม ทั้งสิ้น

เจ้าสำนัก ไม่ปรากฏคำนี้ ในพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 แต่มีคำว่า "ผู้ประกอบการโรงแรม" และ "ผู้จัดการ"

ผู้ประกอบการโรงแรม หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้จัดการ หมายความว่า ผู้จัดการโรงแรมตามพระราชบัญญัตินี้

ดังนั้น เจ้าสำนักจึงน่าจะหมายความว่าผู้ประกอบการโรงแรมและผู้จัดการโรงแรม หรือบุคคลอื่นใดที่มีหน้าที่ควบคุมและจัดการโรงแรม ส่วนความรับผิดตามมาตรา 671 คือรับผิดเมื่อทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลาย เพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยนั่นเอง

คนเดินทางหรือแขกอาศัย ไม่ปรากฏคำนี้ในพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 แต่มีคำว่า “ผู้พัก” หมายความว่า คนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดที่ใช้บริการที่พักชั่วคราวของโรงแรม ความหมายดังกล่าวน่าจะนำไปปรับใช้กับคำว่า คนเดินทางหรือแขกอาศัย ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้เป็นอย่างดี

5.1.2 ขอบเขตความรับผิด

มาตรา 675 เจ้าสำนักต้องรับผิดในการที่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างไร้ แม้ถึงว่าความสูญหาย หรือบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออก ณ โรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้นก็จะต้องรับผิด

ความรับผิดนี้ ถ้าเกี่ยวข้องกับเงินทองตรา ธนบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ ไซ้ร่ ท่านจำกัดไว้เพียง 5,000 บาท เว้นแต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนั้นไว้แก่ เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดแจ้ง

แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดเพื่อความสูญหายหรือบุบสลาย อันเกิด แต่เหตุสุดวิสัย หรือแต่สภาพแห่งทรัพย์สินนั้น หรือแต่ความผิดของ คนเดินทางหรือแขกอาศัยผู้นั้นเอง หรือบริวารของเขา หรือบุคคล ซึ่งเขาได้ต้อนรับ

เจ้าสำนักโรงแรมมีหน้าที่รับผิดชอบต่อบรรดาทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัย ไม่ว่าจะความเสียหายจะเกิดจากความผิดของโรงแรม หรือเป็นการกระทำของผู้คนที่เข้าออกไปมา ณ โรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้น โดยแยกความรับผิดออกเป็น 2 ประการคือ

(1) ความรับผิดที่ไม่จำกัดจำนวน ความรับผิดนี้เป็นความรับผิดตามมาตรา 675 วรรคหนึ่ง เป็นความรับผิดต่อบรรดาทรัพย์สินทั้งหลายที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำติดตัวมาด้วยเพื่อเข้าพักแรม ทรัพย์สินเหล่านั้นมีตั้งแต่กระเป๋าเดินทาง ของใช้ส่วนตัว ยานพาหนะ กล้องถ่ายรูป เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายภาพยนตร์ อาวุธปืน ฯลฯ แต่ต้องมีใช้ของมีค่าที่ระบุไว้ในมาตรา 675 วรรคสอง

ความรับผิดชอบในทรัพย์สินทั่ว ๆ ไปที่ไม่ได้อยู่ภายใต้มาตรา 675 วรรคสอง เป็นความรับผิดชอบที่ไม่จำกัดจำนวนในความเสี่ยงภัยที่มีขึ้น และโดยที่ทางโรงแรมไม่ต้องได้รับแจ้งจากผู้เดินทางว่ามีการนำทรัพย์สินเหล่านี้ติดตัวมาด้วย ก็ต้องรับผิดชอบ ถือว่าการเข้าพักโรงแรมยังสถานที่ซึ่งรับจัดหาที่พักให้โดยรับเงินจ้างต้องเป็นที่ที่ปลอดภัยและให้ความมั่นใจแก่ผู้พักแรม กฎหมายจึงกำหนดความรับผิดชอบของทางโรงแรมให้ต้องรับผิดชอบเหมือนเป็นผู้รับฝากทรัพย์สินนั่นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 164/2489 โจทก์มาพักโรงแรมแข่งน้ำเสง ซึ่งจำเลยเป็นผู้จัดการ รุ่งขึ้นโจทก์ไปธุระนอกโรงแรมใส่กุญแจห้องไว้ กลับมากุญแจก็เรียบร้อย แต่เมื่อไขกุญแจเข้าไป จึงปรากฏว่าของในกระเป๋าเสื้อจันทบุรีหายไป คือ เสื้อเชิ้ต กางเกง น้ำหอม รวมราคา 133 บาท ขณะนั้นจำเลยไม่อยู่ให้นายคึกก็ทำการแทน โจทก์บอกเรื่องแก่นายคึกก็ทัดทานที่ แต่นายคึกก็คิดไม่ยอมรับรู้ ดังนี้ เห็นว่าของหายขณะโจทก์ไม่อยู่ ซึ่งเวลาเช่นนั้นอยู่ในความดูแลของเจ้าสำนักโรงแรม เมื่อของหายโจทก์ได้แจ้งแก่ผู้แทนจำเลยแล้ว จำเลยไม่อยู่ ก็ไม่พินิจตามมาตรา 674, 675 และจะเถียงว่าโจทก์ไม่มอบฝากทรัพย์สินแก่จำเลยไม่ได้ พิพากษาให้จำเลยใช้ราคาทรัพย์สิน 133 บาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1142/2519 บรรยายฟ้องว่ารถยนต์คันพิพาทได้เสียหายอะไรบ้าง ประมาณค่าเสียหายรวมกันเป็นเงินจำนวนหนึ่งตั้งรายการเอกสารท้ายฟ้องซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของฟ้อง ก็ยอมเป็นฟ้องที่สมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 172 วรรค 2 โดยไม่จำเป็นต้องกล่าวว่าเสียหายรายการใด ราคาเท่าใด เพราะเป็นรายละเอียด ซึ่งจะต้องนำสืบในชั้นพิจารณา

จำเลยเป็นบริษัทจำกัด ประกอบธุรกิจการโรงแรม โจทก์ที่ 1 ได้มาพักโรงแรมจำเลย และนำรถยนต์คันพิพาทที่ยืมโจทก์ที่ 2 มาจอดไว้ในบริเวณโรงแรม แล้วเกิดเสียหายขึ้นกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับโรงแรม ต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674 และ 675 มาปรับแก้คดี มิใช่เป็นเรื่องฝากทรัพย์สินตามธรรมดาทั่วไป จำเลยต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของรถ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นลูกจ้างของจำเลยหรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 134/2523 โจทก์มาพักที่โรงแรมของจำเลยและจอดรถยนต์ไว้ในที่จอดรถของโรงแรม เมื่อรถยนต์นั้นหายไป จำเลยซึ่งเป็นเจ้าสำนักต้องรับผิดชอบ

การใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยสูญหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 675 ในส่วนที่เกี่ยวกับราคาทรัพย์สินย่อมต้องถือเอาราคาของทรัพย์สินนั้น ตามที่อาจซื้อขายกันได้ตามปกติในเวลาทรัพย์สินนั้นสูญหาย ถ้าเจ้าของทรัพย์สินได้ชำระเงินไปเป็นจำนวนสูงกว่าราคาซื้อขายตามปกติเพราะซื้อมาโดยการเช่าซื้อด้วยเงินผ่อน ทำให้ผู้ให้เช่าซื้อหรือผู้ขายบวกดอกเบี้ยเข้าไปในราคาด้วย การเสียดอกเบี้ยนั้นต้องถือว่าเป็นภาระส่วนตัวเป็นพิเศษของผู้เช่าซื้อหรือผู้ซื้อเช่นเดียวกับกรณีกู้เงินผู้อื่นมาซื้อ เจ้าสำนักโรงแรมไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินส่วนที่เป็นดอกเบี้ย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2196/2523 โจทก์เช่าห้องพักโรงแรมของจำเลยและพารถจักรยานยนต์ของโจทก์เข้าจอดในโรงแรมดังกล่าวด้วย ต่อมารถจักรยานยนต์คันดังกล่าวสูญหายไป จำเลยซึ่งเป็นเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบใช้ราคาจักรยานยนต์ดังกล่าวให้แก่โจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1968/2526 เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดชอบในความสูญหาย หรือบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้พามาด้วยมิใช่ต้องรับผิดชอบเฉพาะทรัพย์สินที่นำเข้าไปในโรงแรมเท่านั้น เจ้าหน้าที่ของโจทก์ได้จอดรถยนต์คันพิพาทไว้หน้าโรงแรมจำเลย และได้มอบฝากรถยนต์ไว้แก่พนักงานของจำเลย ต่อมารถยนต์ดังกล่าวถูกคนร้ายลักไป จำเลยต้องรับผิดชอบใช้ราคารถยนต์ให้โจทก์

(2) ความรับผิดจำกัดจำนวน ทรัพย์สินของผู้พักคือคนเดินทางหรือแขกอาศัยที่นำมาไว้ในโรงหรือสถานที่เช่นเดียวกันนั้น เจ้าสำนักจะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนเฉพาะทรัพย์สินที่ไม่ใช่เงินทองตรา ธนบัตร ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ เป็นต้นว่า กระเป๋าเดินทาง เสื้อผ้าเครื่องใช้ไม้สอยอื่น ๆ แต่ถ้าเป็นเงินทองตรา ธนบัตร ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณีหรือของมีค่าอื่น ๆ แล้ว เจ้าสำนักคงต้องรับผิดชอบจำกัดเพียง 5,000 บาทเท่านั้น เจ้าสำนักจะรับผิดชอบไม่จำกัดจำนวนเช่นเดียวกับทรัพย์สินอื่น ๆ ที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำมาไว้ เป็นต้นว่า กระเป๋าเดินทาง เสื้อผ้าธรรมดา เครื่องใช้ไม้สอยอื่น ๆ ก็ต่อเมื่อคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้ฝากของมีค่าดังกล่าวไว้แก่เจ้าสำนักโดยบอกราคาไว้โดยแจ้งชัดแล้วเท่านั้น เหตุที่กฎหมายกำหนดไว้ให้บอกราคาของมีค่าโดยชัดแจ้ง ก็เพื่อเจ้าสำนักโรงแรมจะได้ใช้สถานที่เก็บรักษาแข็งแรงมั่นคง และใช้ความระมัดระวังมากขึ้น

ทรัพย์สินที่จำกัดจำนวนความรับผิดเพียง 5,000 บาท ได้แก่

(1) เงินทองตรา ธนบัตร (currency notes) เงินทองตราคือเหรียญกษาปณ์ที่ทำด้วยทองหรือเงิน ส่วนธนบัตรคือบัตรที่ใช้แทนเงินตรา ทั้งเงินทองตราและธนบัตร รวมเรียกว่า เงินตรา ซึ่งเป็นวัตถุที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย การฝากเงิน เงินตราต่างประเทศ ไม่อยู่ในข้อนี้ แต่เข้าอยู่ในข้อ (8) "ของมีค่าอื่น"

(2) ตั๋วเงิน (bills) ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีสามประเภทคือ ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค (มาตรา 898)

(3) พันธบัตร (bonds) คือเอกสารที่ออกให้ไว้แสดงถึงจำนวนมูลหนี้แก่ผู้ถือพันธบัตรนั้น เช่น พันธบัตรเงินกู้ของรัฐบาลที่ออกกู้เงินจากประชาชนทั่วไป ในพันธบัตรนั้น แสดงยอดจำนวนเงินกู้พร้อมกับอัตราดอกเบี้ย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของพันธบัตรว่า เอกสารออกโดยรัฐหรือนิติบุคคลอื่นใด แสดงการเป็นหนี้เงินกู้ตามเงื่อนไขและราคาที่กำหนดไว้ในเอกสารนั้น

(4) ใบหุ้น (shares) คือเอกสารใบสำคัญที่บริษัทให้แก่ผู้ถือหุ้นในบริษัทนั้นแสดงจำนวนเงินที่ถือหุ้นไว้ อาจเป็นใบหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น หรือใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือ (มาตรา 1127, 1128)

(5) ใบหุ้นกู้ (debentures) คือเอกสารใบสำคัญที่บริษัทออกให้ไว้แก่ผู้ให้บริษัทกู้เงิน แสดงยอดจำนวนเงินที่บริษัทจะกู้ ยอดจำนวนหุ้นกู้ มูลค่าหุ้นกู้หุ้นหนึ่งเท่าใด อัตราดอกเบี้ย วิธีไถ่คืนหุ้นกู้และกำหนดเวลาที่จะต้องไถ่คืน อาจเป็นใบหุ้นกู้ชนิดระบุชื่อ หรือใบหุ้นกู้ออกให้แก่ผู้ถือ (มาตรา 1234, 1235)

(6) ประทวนสินค้า (carrents) คือเอกสารซึ่งออกจากทะเบียนมีต้นขั้วเฉพาะการที่นายคลังสินค้าออกให้แก่ผู้ฝากสินค้า (มาตรา 775, 777, 778)

(7) อัญมณี (jewels) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า ของมีค่าอื่น ๆ หรือรัตนชาติ พจนานุกรมไทยฉบับของห้างหุ้นส่วนจำกัด บำรุงสาส์นจำหน่าย ให้ความหมายว่า เพชรพลอยและแก้วแหวนมีค่า

(8) ของมีค่าอื่น (other valuables) คือทรัพย์สินที่มีคุณค่าอันมีลักษณะพิเศษทำนองเดียวกับเงินทองตรา ธนบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี นั้นเอง เช่น ธนาคารบัตร (เทียบมาตรา 620), หรือเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

ของมีค่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา 675 วรรคสองนี้ ถ้าคนเดินทางหรือแขกอาศัยเก็บเอาไว้เอง หากเกิดสูญหายหรือบุบสลายไป เจ้าสำนักโรงแรมรับผิดชอบจำกัดเพียงห้าพันบาท

เท่านั้น ไม่ว่าจะ เป็นของมีค่าก็สิ่งก็ตาม หรือของมีค่าเหล่านั้นจะมีราคามหาศาลเท่าใดก็ตาม แต่ถ้านคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้ฝากไว้แก่เจ้าสำนักโรงแรมและบอกราคาแห่งของนั้นชัดแจ้งแล้ว ถ้าเกิดสูญหายไปเจ้าสำนักโรงแรมก็ต้องรับผิดชอบตามที่บอกไว้ แต่ถ้าเกิดบุบสลายไป ก็รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่าที่บุบสลายนั้นตามความเป็นจริง ไม่ใช่จำกัดเพียงห้าพันบาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 357/2502 สีนค้ำผ้า 1 ทีบ เป็นสิ่งของธรรมดาสามัญทั่ว ๆ ไป ไม่ปรากฏว่าเป็นของมีค่าพิเศษอย่างไร จะถือว่าเป็นของมีค่าตามความหมายในมาตรา 620 ไม่ได้ (มาตรา 620 - มีข้อความเช่นเดียวกับมาตรา 675 วรรคสอง จึงเทียบเคียงได้)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 997-998/2517 เครื่องพิมพ์ดีดชนิดกระเป่าหิวราคา 2,700 บาท และเครื่องบวกเลขชนิดโยกด้วยมือราคา 4,800 บาท ไม่เป็น “ของมีค่าอื่น ๆ” ตามความหมายของมาตรา 675 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อผู้เดินทางนำมายังโรงแรมแล้วเกิดหายไปจากห้องพัก เจ้าสำนักโรงแรมก็ต้องรับผิดชอบใช้ราคา ตามมาตรา 675 วรรคหนึ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 824/2519 คำว่า “ของมีค่า” ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 675 วรรคสอง นั้นหมายถึงทรัพย์สินที่มีคุณค่าอันมีลักษณะพิเศษทำนองเดียวกับเงินทองคำ ธนบัตร ตั๋วเงิน ฯลฯ รถจักรยานยนต์ เป็นเพียงทรัพย์สินธรรมดาทั่ว ๆ ไป จึงถือไม่ได้ว่าเป็นของมีค่าตามกฎหมายดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 206-207/2522 ผู้มาพักในโรงแรมได้นำกล้องถ่ายภาพยนตร์ไปเก็บรักษาไว้ในห้องพัก กล้องดังกล่าวหายไปจากห้องนั้นโดยไม่ใช่ความผิดของผู้มาพักในขณะที่ออกไปธุระข้างนอก เจ้าของโรงแรมต้องรับผิดชอบ

กล้องถ่ายภาพยนตร์ และกล้องถ่ายภาพนิ่งไม่ใช่ของมีค่านอกเหนือจากของใช้ธรรมดา แม้ราคาสูง ก็ไม่ใช่เป็นของมีค่าตามความหมายในกฎหมายมาตรา 675

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2523 ของมีค่าตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 675 ไม่รวมถึงปืนและกระสุนปืน ซึ่งมีใช้ของมีคุณค่าพิเศษนอกเหนือไปจากทรัพย์สินธรรมดา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 343/2533 จำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างทำงานในโรงแรมที่จำเลยที่ 2 และที่ 7 เป็นหุ้นส่วน โรงแรมดังกล่าวมีบริการให้ผู้มาพักโดยรับฝากเช็คจาก

ผู้มาพัก แล้วนำไปซื้อตราฟรังก์ส่งให้ผู้ทรงเช็คที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ในการนี้จำเลยที่ 2 และที่ 7 ยอมให้จำเลยที่ 1 เป็นผู้รับฝากเช็คของผู้มาพักโดยออกใบรับเช็คให้ ตามพฤติการณ์ถือได้ว่าจำเลยที่ 1 เป็นตัวแทนเช็คของจำเลยที่ 2 ที่ 7 เมื่อปรากฏว่าเช็คของจำเลยที่ 1 รับฝากไว้เกิดสูญหายไปทำให้โจทก์สูญเงินตามเช็ค เพราะธนาคารจ่ายเงินตามเช็คให้ผู้อื่นไป จำเลยที่ 2 ที่ 7 จะยกข้ออ้างว่าตนให้อำนาจจำเลยที่ 1 รับฝากเช็คได้ไม่ถึงจำนวนเงินตามเช็คของโจทก์ขึ้นได้เพียงกับโจทก์หาได้ไม่ จำเลยที่ 2 ที่ 7 ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเท่ากับจำนวนเงินตามเช็คที่รับฝากไว้วันนั้นแก่โจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9284/2544 โจทก์ สามิ และบุตรเข้าพักที่โรงแรมของจำเลยที่ 1 ซึ่งมีจำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจดำเนินการแทน ก่อนนอนโจทก์ได้ถอดตุ้มหูเพชร สร้อยคอทองคำ นาฬิกาข้อมือฝังเพชร เข็มกลัดเพชร วางไว้บนโต๊ะเครื่องแป้ง ตื่นขึ้นมาปรากฏว่าทรัพย์สินต่าง ๆ หายไป รวมราคาทั้งสิ้น 2,920,000 บาท เจ้าพนักงานตำรวจตรวจสอบที่เกิดเหตุแล้วเห็นว่าคนร้ายสามารถเข้าห้องโดยประตูทางเข้าเท่านั้น โจทก์ยืนยันว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อของจำเลยทั้งสามที่ไม่ดูแลกุญแจให้ตีปดปล่อยให้ใคร ๆ เอากุญแจไปใช้ได้ แต่โจทก์นำสืบไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสามประมาทเลินเล่ออย่างใดอันทำให้มีผลโดยตรง ทำให้ทรัพย์สินของโจทก์สูญหาย ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสามทำละเมิดต่อโจทก์

ทรัพย์สินของโจทก์ที่หายคือ นาฬิกาเรือนทองฝังเพชร สายสร้อยทองคำ เหรียญหลวงพ่อกุณกรอบทองคำล้อมเพชร พระนางพญาเลี้ยงทอง ตุ้มหูเพชร เข็มกลัดเพชร และเงินสด ทรัพย์สินดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเงิน ทองตรา ธนบัตร อัญมณี และของมีค่าอื่น ๆ ตามป.พ.พ. มาตรา 675 วรรคสอง ให้จำกัดความรับผิดไว้เพียง 500 บาท เว้นแต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่เจ้าสำนักและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดแจ้ง โจทก์เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัย เมื่อไม่ฝากของมีค่าไว้ เจ้าสำนักจึงรับผิดเพียง 500 บาท ไม่ว่าของมีค่านั้นผู้เดินทางจะสวมใส่มาโดยเปิดเผยหรือไม่ก็ตาม และหาใช่จะต้องฝากทรัพย์สินเฉพาะผู้ลงทะเบียนเข้าพักในโรงแรมไม่

ข้อยกเว้นความรับผิด

1) ข้อยกเว้นความรับผิดโดยทั่วไป

แม้โดยทั่วไปเจ้าสำนักจะต้องรับผิดโดยไม่จำกัดจำนวน (มาตรา 675 วรรคแรก) หรือรับผิดโดยจำกัดจำนวน (มาตรา 675 วรรค 2 ตอนแรก) ก็ยังมีข้อยกเว้นอยู่ 3 ประการดังกล่าวในมาตรา 675 วรรคท้ายว่า เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิด คือ

(1) *เหตุสุดวิสัย* เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัย เช่น ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายเพราะโรงแรมที่ตนพัก และเก็บข้าวของไว้ที่นั้นถูกฟ้าผ่าหรือแผ่นดินไหว หรือถูกระเบิดสงคราม ดังนี้ เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิด

(2) *สภาพแห่งทรัพย์สิน* เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่ทรัพย์สินของคนเดินทาง หรือแขกอาศัยที่นำมาไว้ในที่พักนั้นเอง เป็นต้นว่า นำเอาผลไม้มาเก็บไว้ แล้วผลไม้เน่า ดังนี้ เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิด

(3) *ความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัย* เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำมาไว้ในโรงแรมหรือสถานที่เช่นเดียวกันนั้น ถ้าความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินนั้นเกิดจากความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัยนั่นเอง หรือบริวารของเขา หรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ เช่น คนเดินทางหรือแขกอาศัยออกจากที่พักไปธุระข้างนอกโดยไม่ได้ใส่กุญแจห้อง แล้วทรัพย์สินหาย หรือบริวารของเขา หรือคนที่เขานำมานั้นทำการลักทรัพย์ของเขาเสียเอง

2) ข้อยกเว้นความผิดโดยเหตุคนเดินทางหรือแขกอาศัยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 676 ทรัพย์สินซึ่งมิได้นำฝากบอกราคาชัดเจนนั้น เมื่อพบเห็นว่างสูญหายหรือบุบสลายขึ้น คนเดินทางหรือแขกอาศัยต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้นทันที มิฉะนั้น ท่านว่าเจ้าสำนักยอมพ้นจากความรับผิดดังบัญญัติไว้ในมาตรา 674 และ 675

เหตุที่กฎหมายบัญญัติให้คนเดินทางหรือแขกอาศัยมีหน้าที่ต้องแจ้งเจ้าสำนักทันทีเมื่อพบเห็นว่างสูญหายหรือบุบสลายขึ้น มิได้นำฝากบอกราคาชัดเจนสูญหายหรือบุบสลาย ก็โดย

เหตุที่ว่า เจ้าสำนักจะได้มีโอกาสบรรเทาความรับผิดชอบของตนได้บ้าง เช่น มีเวลาติดตามคนร้ายที่ลักทรัพย์สินนั้น ทำให้อาจนำทรัพย์สินมาคืนให้คนเดินทางหรือแขกอาศัยได้

มีข้อสังเกตว่า กฎหมายเจาะจงให้คนเดินทางหรือแขกอาศัยมีหน้าที่แจ้งความเช่นนั้นต่อเจ้าสำนัก เฉพาะกรณีทรัพย์สินซึ่งมิได้นำฝากบอกราคาชัดแจ้งสูญหายหรือบุบสลายเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้คงมีเหตุผลว่า ถ้าเป็นทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยได้นำฝากบอกราคาชัดแจ้งไว้กับเจ้าสำนักก็เท่ากับบอกให้เจ้าสำนักช่วยดูแลเป็นพิเศษอยู่แล้ว เมื่อทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือบุบสลาย เจ้าสำนักก็ควรจะได้รู้ในทันทีอยู่แล้ว

ในกรณีที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยมีหน้าที่ต้องแจ้งความดังกล่าวแก่เจ้าสำนักแล้วไม่แจ้ง เจ้าสำนักก็เป็นอันหลุดพ้น ไม่ต้องรับผิดชอบเพราะความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยที่ได้นำมาไว้ในโรงแรมหรือสถานที่เช่นเดียวกันนั้น อนึ่ง การแจ้งความแก่เจ้าสำนักทันทีนี้ ไม่จำเป็นว่าจะต้องแจ้งแก่ตัว เจ้าสำนักโดยตรง แม้แจ้งแก่ผู้ที่ทำหน้าที่แทนเจ้าสำนัก (เจ้าหน้าที่ของโรงแรม) ก็ใช้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 164/2489 โจทก์มาพักโรงแรมแข่งน้ำเซ่ง ซึ่งจำเลยเป็นผู้จัดการ รุ่งขึ้นโจทก์ไปธุระนอกโรงแรมใส่กุญแจห้องไว้ กลับมากุญแจก็เรียบร้อย แต่เมื่อไขกุญแจเข้าไป จึงปรากฏว่าของในกระเป๋าเสื้อจันทบุรีหายไป คือ เสื้อเชิ้ต กางเกง น้ำหอม รวมราคา 133 บาท ขณะนั้นจำเลยไม่อยู่ให้นายคึกก็คิดทำการแทน โจทก์บอกเรื่องแก่นายคึกก็คิดทันที แต่นายคึกก็คิดไม่ยอมรับรู้ ดังนี้ เห็นว่าของหายขณะโจทก์ไม่อยู่ ซึ่งเวลาเช่นนั้นอยู่ในความดูแลของเจ้าสำนักโรงแรม เมื่อของหายโจทก์ได้แจ้งแก่ผู้แทนจำเลยแล้ว จำเลยไม่อยู่ ก็ไม่พ้นผิดตามมาตรา 674, 675 และจะเถียงว่าโจทก์ไม่มอบฝากทรัพย์แก่จำเลยไม่ได้พิพากษาให้จำเลยใช้ราคาทรัพย์ 133 บาท

“ทรัพย์สินที่มีได้นำฝากและบอกราคาชัดแจ้ง” ได้แก่ ทรัพย์สินดังต่อไปนี้

1. ทรัพย์ทั่ว ๆ ไป ตามมาตรา 675 วรรคหนึ่ง
2. ทรัพย์มีค่าตามมาตรา 675 วรรคสอง ที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยมิได้นำไปฝากและบอกราคา

“แจ้งความทันที” หมายความว่า แจ้งในขณะที่พบว่าเกิดการสูญหายหรือบุบสลายนั้น การแจ้งความจะมีได้ก็เมื่อรู้การสูญหายหรือบุบสลายก่อน และต้องดำเนินการ

แจ้งโดยด่วน มิใช่หนึ่งนอนใจหรือเพิกเฉย ซึ่งหากโรงแรมโต้แย้งว่าคนเดินทางเมื่อทราบความเสียหายสูญหายแล้วกลับเพิกเฉย ไม่แจ้งทันที ดังนี้ ทางโรงแรมยอมผันความรับผิดชอบ

2) ข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เจ้าสำนักแจ้งความปิดไว้

มาตรา 677 ถ้ามีคำแจ้งความปิดไว้ในโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่อื่นนองเช่นว่านี้ เป็นข้อความยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของ เจ้าสำนักไซร์ท่านว่าความนั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่คนเดินทางหรือแขกอาศัยจะได้ตกลงด้วยชัดแจ้งในการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดตั้งแต่วันนั้น

จากบทมาตรานี้ทำให้เห็นได้ว่า เจ้าสำนักอาจยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของตนได้ แต่การยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดดังกล่าว จะมีผลก็ต่อเมื่อคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้ตกลงด้วยโดยชัดแจ้งแล้วเท่านั้น ซึ่งการตกลงโดยชัดแจ้งนี้ อาจจะได้แสดงเจตนาตกลงกันโดยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ เมื่อได้แสดงเจตนาตกลงกันชัดแจ้งแล้ว ข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของเจ้าสำนักจึงจะมีผลตามกฎหมายนั้นหมายความว่า ถ้าเป็นข้อตกลงยกเว้นความรับผิดก็หมายความว่าไม่ต้องรับผิดเลย และถ้าเป็นข้อตกลงจำกัดความรับผิด เจ้าสำนักก็จะรับผิดเพียงเท่าจำนวนที่ตกลงกันเท่านั้น ฉะนั้น ถ้าเพียงแต่เจ้าสำนักปิดประกาศแจ้งความยกเว้นความรับผิด หรือจำกัดความรับผิดไว้ตามห้องพักในโรงแรมแล้ว คนเดินทางหรือแขกอาศัยอ่านแล้วเฉยเสีย เช่นนี้ไม่เรียกว่าตกลงด้วยโดยชัดแจ้ง

อายุความในความรับผิดของเจ้าสำนัก

มาตรา 678 ในข้อความรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อทรัพย์สิน ของคนเดินทางหรือของแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายนั้น ท่านห้าม มิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันที่คนเดินทางหรือแขกอาศัย ออกไปจากสถานที่นั้น

การที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยจะฟ้องร้องให้เจ้าสำนักรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในความสูญหายหรือบุบสลายของทรัพย์สินที่ตนนำมาไว้ในโรงแรมหรือสถานที่เช่นเดียวกันนั้นได้ ก็ต่อเมื่อต้องฟ้องเสียภายในกำหนด 6 เดือนนับแต่วันที่ตนออกไปจากสถานที่นั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นับแต่วันที่กฎหมายถือว่าสัญญาฝากทรัพย์สินกำหนดนั่นเอง

มีข้อสังเกตว่า ทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยลี้มไว้ดังนี้ คงนำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 678 นี้มาใช้ได้ เพราะทรัพย์สินดังกล่าว ไม่ใช่ทรัพย์สินที่สูญหายหรือบุบสลาย อันควรที่เจ้าสำนักจะต้องรับผิดชอบอย่างใดเสียแล้ว

5.2 สิทธิของเจ้าสำนัก

มาตรา 679 เจ้าสำนักชอบที่จะยึดหน่วงเครื่องเดินทางหรือ ทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้นได้จนกว่าจะได้รับใช้เงินบรรดาที่ค้างชำระ แก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่นๆ อันได้ทำให้แก่คนเดินทาง หรือแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้นรวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลาย ที่ได้ออกแทนไปด้วย

เจ้าสำนักจะเอาทรัพย์สินที่ได้ยึดหน่วงไว้เช่นนั้นออกขาย ทอดตลาดแล้ว หักเอาเงินใช้จำนวนที่ค้างชำระแก่ตนรวมทั้งค่าฤชา ชธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาดนั้นจากเงินที่ขาย ทรัพย์สินนั้นก็ได้ แต่ท่านมิให้เจ้าสำนักใช้สิทธิดังว่านี้ จนเมื่อ

(1) ทรัพย์สินนั้นตกอยู่แก่ตนเป็นเวลานานถึงหกสัปดาห์ ยังมี ได้รับชำระหนี้สิน และ

(2) อย่างน้อยเดือนหนึ่งก่อนวันขายทอดตลาด ตนได้ประกาศ โฆษณาในหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นฉบับหนึ่งแจ้งความจำนงที่ จะขายทรัพย์สิน บอกลักษณะแห่งทรัพย์สินที่จะขายโดยย่อ กับถั่วชื่อเจ้าของก็บอกด้วย

เมื่อขายทอดตลาดหักใช้หนี้ดังกล่าวแล้ว มีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ต้องคืนให้แก่เจ้าของ หรือฝากไว้ ณ สำนักงานฝากทรัพย์สินตามบท บัญญัติใน มาตรา 331 และ 333

จากบทมาตรานี้ ทำให้อาจแยกพิจารณาได้เป็น 4 ประการ คือ

5.2.1 สิทธิยึดหน่วง

5.2.2 หน้าที่เจ้าสำนักจะพึงใช้สิทธิยึดหน่วง

5.2.3 ทรัพย์สินที่ยึดหน่วง

5.2.4 สิทธิจัดการรับชำระหนี้

5.2.1 สิทธิยึดหน่วง

ได้แก่สิทธิของเจ้าสำนักที่จะไม่ยอมให้คนเดินทางหรือแขกอาศัยเอาทรัพย์สินของเขาที่พามาในโรงแรมออกไป จนกว่าเจ้าสำนักจะได้รับชำระหนี้บางอย่าง ซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยเป็นหนี้ตน

สิทธิยึดหน่วงของเจ้าสำนักนี้ จะผิดแผกแตกต่างกับสิทธิยึดหน่วงทั่ว ๆ ไป ดังกล่าวไว้ในมาตรา 241 ถึง 250 อยู่บ้าง

(1) สิทธิยึดหน่วงตามหลักทั่วไป เจ้าหนี้ยึดได้แต่ทรัพย์สินที่เจ้าหนี้ยึดครองอยู่ แต่สิทธิยึดหน่วงที่เจ้าสำนักพึงมีในเครื่องเดินทาง หรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรมนั้น จะว่าเป็นทรัพย์สินที่เจ้าสำนักครองอยู่ก็ยังไม่ถนัดใจนัก

(2) สิทธิยึดหน่วงตามหลักทั่วไป เจ้าหนี้ยึดเพราะไม่ได้รับชำระหนี้อันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ยึด เช่น รับจ้างแก่นาฬิกาผู้รับจ้างมีสิทธิยึดหน่วงนาฬิกาจนกว่าจะได้รับชำระหนี้ค่าซ่อมนาฬิกานั้น จะเห็นได้ว่า เจ้าหนี้ยึดทรัพย์สินเฉพาะที่มีหนี้อันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ยึดนั้น แต่ในกรณีเจ้าสำนักยึดหน่วงเครื่องเดินทางหรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรมนั้น จะว่าเจ้าสำนักยึดทรัพย์สินเพราะตนไม่ได้รับชำระหนี้อันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ยึด ก็ยังไม่ถนัดใจนัก อันที่จริง เจ้าสำนักยึดเพราะตนไม่ได้รับชำระหนี้อันเกิดขึ้นเนื่องจากการมาพักในโรงแรมต่างหาก

5.2.2 หน้าที่เจ้าสำนักจะพึงใช้สิทธิยึดหน่วงได้

ตามนัยมาตรา 679 วรรคแรกดังกล่าว เห็นได้ว่าเจ้าสำนักอาจใช้สิทธิยึดหน่วงเครื่องเดินทางหรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัย อันเอาไว้ในโรงแรมฯ ได้เฉพาะเพื่อการที่จะได้รับชำระหนี้เงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตนเพื่อการดังกล่าวต่อไปนี้เท่านั้นคือ

- (1) เพื่อการพักอาศัย ได้แก่ค่าห้องพัก
- (2) เพื่อการอื่น ๆ อันได้ทำให้แก่คนเดินทางหรือแขกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการ เช่น ค่าอาหาร เครื่องดื่ม ค่าโทรศัพท์ ซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยใช้บริการของเจ้าสำนัก
- (3) เพื่อการชดใช้เงินทั้งหลายที่เจ้าสำนักได้ออกแทนไป เช่น โรงแรมไม่มีอาหารขาย แล้วเจ้าสำนักไปซื้อมาให้คนเดินทางหรือแขกอาศัย โดยออกเงินไปก่อน

สังเกตเห็นได้ว่า กฎหมายเจาะจงให้เจ้าสำนักใช้สิทธิยึดหน่วงดังกล่าวได้เฉพาะกรณีมีหนี้เพื่อการดังกล่าว 3 ประการนั้นเท่านั้น ถ้าเป็นหนี้เป็นอย่างอื่น เช่น คนเดินทางหรือแขกอาศัยกู้เงินเจ้าสำนักมา ดังนี้ ถ้าคนเดินทางหรือแขกอาศัยไม่ชำระหนี้เงินกู้ เจ้าสำนักหาสิทธิยึดหน่วงเครื่องเดินทางหรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรมนั้นไม่

5.2.3 ทรัพย์สินที่ยึดหน่วง

เจ้าสำนักมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินใด ๆ ก็ได้ แต่จะต้องอยู่ในองค์ประกอบ ดังนี้

(1) จะต้องเป็นทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัย จะยึดทรัพย์สินของคนอื่นไม่ได้

(2) จะต้องเป็นทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำมาไว้ในโรงแรม จะยึดทรัพย์สินที่มีได้เอาไว้ในโรงแรม เช่น ตามไปยึดทรัพย์สินที่บ้านคนเดินทางหรือแขกอาศัย ดังนี้ ทำไม่ได้ หรือแม้จะยึดของที่ติดตัวของคนเดินทางหรือแขกอาศัยก็ไม่ได้ เพราะไม่อาจถือได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้ฝากไว้แก่เจ้าสำนักอย่างใด

5.2.4 สิทธิจัดการรับชำระหนี้

จากมาตรา 679 วรรคท้าย ทำให้เห็นลักษณะพิเศษแห่งสิทธิของเจ้าสำนักที่จะเข้าจัดการเพื่อให้ได้รับชำระหนี้เสียเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ มาตรา 679 วรรคท้าย เปิดโอกาสให้เจ้าสำนักบังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้คือคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้เสียเองโดยไม่ต้องฟ้องร้องต่อศาล เหตุผลคงเป็นเพราะเห็นว่า เป็นการยากที่จะสืบหาตัวคนเดินทางหรือแขกอาศัยดังกล่าวประกอบหนี้สินที่กฎหมายอนุญาตให้เจ้าสำนักบังคับเอาได้ก็มีจำนวนไม่มาก จึงยอมให้เจ้าสำนักจัดการบังคับเอาเสียเองได้โดยไม่ต้องขออำนาจศาล ทำให้เป็นการสะดวกในกิจการค้าพาณิชย์นับว่าเป็นกฎหมายที่ยุติธรรมที่อยู่

(1) ข้อปฏิบัติก่อนทำการขายทอดตลาด

ก. เจ้าสำนักต้องรอให้ทรัพย์สินที่ยึดไว้อยู่กับตน โดยยังมีได้รับชำระหนี้มานานถึงหกสัปดาห์

ข. ต้องประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นฉบับหนึ่งก่อนวันขายทอดตลาดอย่างน้อยหนึ่งเดือน โดยระบุข้อความ

(ก) แจ้งความจำนงที่จะขายทรัพย์สิน

(ข) บอกลักษณะแห่งทรัพย์สินที่จะขายโดยย่อ

(ค) แจ้งชื่อเจ้าของทรัพย์สิน (ถ้ารู้)

(2) การขายทอดตลาด

เมื่อปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวในข้อ (1) แล้ว เจ้าสำนักก็นำทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยออกทำการขายทอดตลาดได้ (การขายทอดตลาดมีวิธีการอย่างไร โปรดดูมาตรา 509 ถึงมาตรา 517) ซึ่งพอสรุปได้ว่า ทำการขายทรัพย์สินโดยเปิดเผยต่อคนทั่วไปและผู้ซื้อจะซื้อได้โดยวิธีเข้าสู่ราคาไหน ใครสู้ราคาสูงสุด ผู้นั้นเป็นผู้ซื้อได้

(3) ผลจากการขายทอดตลาด

เมื่อเจ้าสำนักขายทอดตลาดได้เงินมาแล้ว ก็ชอบที่จะหักชำระเป็นค่า

(ก) ที่ค้างชำระหนี้แก่ตน (หนี้อะไรบ้าง ได้กล่าวแล้วในข้อ 5.2.2 (1) (2) (3)

(ข) ค่าฤชาธรรมเนียม

(ค) ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด

เหลือจากนั้น เจ้าสำนักต้องคืนให้แก่เจ้าของ แต่ถ้าเจ้าของบอกปิดไม่ยอมรับ ก็ดี หรือไม่สามารถจะรับชำระก็ดี หรือเจ้าสำนักไม่สามารถจะหยั่งรู้ถึงสิทธิหรือไม่รู้ตัวเจ้าของได้แน่นอน โดยมีใช่เป็นความผิดของตน (มาตรา 331 เจ้าสำนักก็ชอบที่จะจัดการวางทรัพย์สินที่เหลือนั้น ณ สำนักงานวางทรัพย์สินประจำตำบลที่จะต้องชำระหนี้ แต่ถ้าสำนักงานวางทรัพย์สินไม่มี มาตรา 333 บัญญัติว่า เมื่อผู้ชำระหนี้ คือเจ้าสำนักร้องขอ ศาลจะต้องกำหนดสำนักงานวางทรัพย์สิน และแต่งตั้งผู้พิทักษ์ทรัพย์สินที่วางนั้นขึ้น)